

Ethiek in relatie tot het vaktherapeutschap

In gesprek met Stèphanie van der Corput

Door: Janice Harmanny

“Ethiek zit in ons. Ik zie het als een ‘morele attitude’. Ethiek kun je vergelijken met het onderbuikgevoel; die momenten die ‘wringen’ en je laten vertwijfelen. In die momenten ga je vaak intuïtief aan de slag. Je hebt geen tijd om even een boekje open te slaan. Het gesprek achteraf is daarom essentieel.”

In dit interview spreek ik met Stèphanie van der Corput over ethiek. Stèphanie is verbonden aan de Hogeschool InHolland waar ze werkt als docent GGZ, ethiek en methodiek. En sinds kort ook als supervisor. Ze is daarnaast danstherapeut, zorgethicus, auteur, en in opleiding tot begeleidingskundige. In dit gesprek staan we stil bij het thema ethiek in relatie tot het vaktherapeutschap.

Je bent een duizendpoot; je werkt als docent, bent danstherapeut, zorgethicus, onderzoeker, auteur en student. Wat houdt je op dit moment vooral bezig?

Een aantal dingen, het meest actuele is dat ik in de afrondfase zit van het ontwikkelen en schrijven aan een boek. In het voorjaar komt mijn eerste onderwijsboek uit: *Toegepaste Ethiek in Sociaal Werk* (Corput, Jaspar & Gruyters, 2022). Eerder schreef ik een praktisch boekje over het thema machteloosheid naar aanleiding van een onderzoek dat ik heb uitgevoerd in de ggz. Het boek waar ik nu samen met een collega aan

” Als mens ben je één en al ethiek, je attitude is je morele houding

werk, is een studieboek. Het gericht schrijven voor studenten was een uitdaging voor me, want hoe zorg ik ervoor dat ik deze doelgroep bereik met de thema's (zorg-)ethiek en filosofie? Hoe maak ik dit onderwerp inspirerend, praktisch, voldoende uitdagend, en niet 'te veel'? Onze missie is dat studenten dit boek ook daadwerkelijk openslaan. Vanuit actuele casuïstiek en filmmateriaal worden deze ingewikkelde thema's in eerste instantie praktisch besproken, waarna de morele lading aan bod komt. Het is een heel leerzaam traject geweest voor mijzelf, naast een fulltimebaan. Als ik denk aan het werkproces, waren er genoeg innerlijke ethische vraagstukken. Doe ik het goede?

Je klinkt wat kritisch naar jezelf, past dat bij een ethicus?

Ik denk dat dit wel met elkaar in verbinding staat inderdaad. Ik heb geleerd, als ethicus, 'gevoelig' te kijken naar datgene wat ik aan het doen ben. Ook heb ik meer oog gekregen voor datgene wat schuurt in mijzelf, het 'niet gezegde' probeer ik zodoende meer ruimte te geven. Mijn verlangen het goed te willen doen is daarnaast een persoonlijk thema, altijd al geweest ook. Maar, ik merk gelukkig ook dat ik door

alles wat ik heb gedaan en doe steeds milder word naar mezelf. Ondanks mijn kritische kant probeer ik ook in de meest complexe ethische kwesties, bijvoorbeeld nu met corona, te blijven kijken naar het 'goede'. Dit past bij zorgethiek; bij complexe vraagstukken proberen we altijd in te zoomen op het 'goede'.

” Ik merk gelukkig ook dat ik door alles wat ik heb gedaan en doe steeds milder word naar mezelf

Wat drijft jou in het algemeen, is er een rode draad in je carrière?

Ik ben snel in beweging gekomen, dat begon al tijdens mijn studie tot danstherapeut. Toen bedacht ik dat ik 'meer' en 'verder' wilde. Tijdens mijn praktijkstage kwam ik al veel tegen met betrekking tot de complexiteit en alle worstelingen tijdens het werk. Qua beleid, protocollen, het altijd maar doorgaan, en het moeilijk met elkaar in gesprek komen over de dingen waar je niet achter staat. Het begon bij mij toen heel erg te schuren. Ik wilde daar meer input aan kunnen geven en meer invloed op uit kunnen oefenen. Ook

wilde ik er meer over nadenken en er woorden aan kunnen geven, het kunnen beargumenteren. Door het verder gaan studeren, zijn mijn interesses verbreed. Uiteindelijk kwamen er ook veel dingen per toeval op mijn pad. Ik ben door de tijd heen steeds meer verschillende dingen gaan doen, waardoor ik me op een gegeven moment wat versnipperd voelde. Dat maakte dat ik er behoefte aan had om voor één werkplek te kiezen en mij daarin verder te profileren. Ik ben heel blij dat ik nu verbonden ben aan de Hogeschool, sinds kort óók als supervisor. Het begeleiden van veranderprocessen vind ik heel mooi; samen zoeken naar datgene wat iemand echt raakt en motiveert. De studie die ik nu doe, begeleidingskundige, wil ik afronden. Erna wil ik, deels, voor mijzelf gaan starten. In de toekomst wil ik me onder andere verdiepen in en ondersteuning bieden aan bredere zorgvraagstukken. Bijvoorbeeld: hoe zorg je voor een goede en gezonde werkcultuur, en hoe ziet dat er dan uit?

” **Luister naar die onderbuikgevoelens, reflecteer, en bekijk zaken samen breder**

Hoe zou je ethiek omschrijven?

Als mens ben je één en al ethiek, je attitude is je morele houding. Ik vergelijk het ook vaak met het onderbuikgevoel; de momenten die wringen, dat je voelt 'dit' klopt niet helemaal. In die momenten ga je vaak intuïtief aan de slag. Je hebt geen tijd om even een boekje open te slaan. Het gesprek achteraf is daarom essentieel, als je dat durft te voeren. Want, dat is spannend. Vaak doen we iets omdat 'we het altijd al zo hebben gedaan', het is vanzelfsprekend geworden. Maar, is dit dan nog wel wat je echt wilt doen, als je erbij stilstaat? Het vraagt om lef om het 'niet besprokene' bespreekbaar

” **Transparantie en eerlijkheid in het contact, daarmee kan je veel bereiken**

te maken. De term normatieve professionalisering, welke we steeds meer horen, past hier goed bij. Ben je je er bewust van, als professional in de zorg, dat je handelen, altijd een morele kant heeft? En mogen we de dingen die we doen zoals we ze doen, ook herzien?

Dat vraagt dus dat je aandacht gaat naar het niet besprokene?

Ja, en ook dat je niet alleen stilstaat bij je eigen aandeel in een situatie. Het vraagt om een bredere vorm van kijken; dat je naar de hele context kijkt. Wie waren er allemaal bij betrokken? Je bent 'samen', en ook samen verantwoordelijk, wat overigens ook een zekere kwetsbaarheid met zich meebrengt. Je hebt allemaal een eigen perspectief in een gegeven situatie. Het is zo belangrijk om al die stemmen te horen, ondanks dat je elkaar nooit in zijn totaliteit kan begrijpen. En hoe kun je elkaar dan, in al die complexiteit, na een situatie opnieuw leren verstaan?

Hoe kunnen vaktherapeuten handen en voeten geven aan ethiek in het therapeutisch contact?

Vaak voelen cliënten zich erg veilig bij vaktherapeuten, onder andere omdat cliënten meer in hun lijf zitten doordat ze aan de slag zijn geweest met beweging, spel, of materiaal. Dat maakt dat de drempel soms lager is voor cliënten om te delen wat er echt vanbinnen leeft. Dit kan heel pittig zijn om te horen voor een therapeut, bijvoorbeeld in het geval van ernstige somberheid bij een cliënt. Ik denk dat het goed is om op die momenten stil te staan bij daar waar het jou als therapeut raakt. En dit gepast terug te geven aan de cliënt, zonder dat jouw verhaal het verhaal van de cliënt wordt.

Je kan bijvoorbeeld zeggen 'poeh, dit komt hard aan wat je nu zegt', of 'dit vind ik heel moeilijk om te horen'. Vaak kom ik tegen dat men dit niet doet. Terwijl het, wanneer je dit wél doet, dit lucht geeft voor jezelf aan de situatie. Daarnaast kan dit veel geven in de therapeutische relatie met de cliënt. Als vaktherapeut werk je vaak alleen, het is dus zaak dat je goed voor jezelf zorgt. Het goed voor jezelf zorgen maakt dat je ook goede zorg kan leveren, dat is ook een bron van ethiek. Transparantie

” **Het vraagt om lef om het 'niet besprokene' bespreekbaar te maken**

en eerlijkheid in het contact, daarmee kan je veel bereiken. Dat is spannend, je bent kwetsbaar, maar wees ook niet té voorzichtig. Anders draag je het met je mee, en dan neem je het mee naar huis. Uiteraard is het daarnaast ook van belang in gesprek te gaan met collega's; zoek elkaar op in voor jou pittige situaties. Mogelijk hebben je collega's weer een andere visie op de situatie, dat maakt het werken en nabespreken van situaties juist ook interessant. Op die manier draag je ook zorg voor jezelf; je hoeft het niet allemaal alleen te dragen, collega's kunnen je steunen.

Wat wil je vaktherapeuten verder nog meegeven?

Vaktherapeuten zijn juist zo sterk in dat sensitieve, het lijfelijke. En het daarbij stilstaan, zonder direct naar de oplossing te gaan. Laat het maar even sudderen, laat het er maar even zijn. Je hoeft het niet per se te weten. Gun jezelf en anderen die zoektocht. Luister naar die onderbuikgevoelens, reflecteer, en bekijk zaken samen breder. Steeds weer opnieuw. Durf jij die stap te maken om ruimte te creëren voor jezelf, anderen en het proces? ■

Dit artikel is verschenen in:

Tijdschrift voor vaktherapie

2022/2 Jaargang 18

Theorie, onderzoek, praktijk

Oplage: ca. 4.500 ex.

ISSN 1871-5052

Copyright

© Tijdschrift voor vaktherapie 2022.

Onder de volgende voorwaarden bent u vrij om materiaal uit het Tijdschrift voor vaktherapie te delen met (toekomstige) vakgenoten en andere professionals in het kader van kennisdeling:

- Het materiaal is niet bewerkt.
- Er is geen sprake van een commercieel oogmerk.
- Vermelding van:
 - het Tijdschrift voor vaktherapie als bron;
 - de betreffende auteur(s);
 - de titel van het betreffende artikel;
 - de betreffende editie, jaargang en paginanummers.

In alle andere gevallen is voorafgaand toestemming van de redactie nodig.

Missie

Het Tijdschrift voor vaktherapie is bedoeld voor vaktherapeuten en andere professionals die met vaktherapie te maken hebben.

Het Tijdschrift voor vaktherapie publiceert artikelen over theorie, onderzoek en praktijk op het gebied van vaktherapie: beeldende therapie, danstherapie, dramatherapie, muziektherapie, psychomotorische therapie, psychomotorische kindertherapie en speltherapie. Het Tijdschrift dient in de bredere zin de verspreiding

van kennis over de verschillende vaktherapeutische beroepen binnen de diverse werkvelden. Daarnaast wil het Tijdschrift aanzetten tot kritische discussie. Aan de orde komen bijdragen over vaktherapie in engere zin. Ook relevante theoretische bijdragen of onderzoeken op andere gebieden dan vaktherapie worden geplaatst. Daarnaast biedt het Tijdschrift voor vaktherapie ruimte voor artikelen over de inhoud en positie van de vaktherapeutische beroepen, opleidingen, buitenlandse ontwikkelingen en recent verschenen literatuur.

Uitgever

Het Tijdschrift voor vaktherapie is een uitgave van de FVB (Federatie Vaktherapeutische Beroepen). Hierbij zijn aangesloten: Nederlandse Vereniging voor Beeldende therapie; Nederlandse Vereniging voor Danstherapie; Nederlandse Vereniging voor Dramatherapie; Nederlandse Vereniging voor Muziektherapie; Nederlandse Vereniging voor Psychomotorische therapie; Nederlandse Vereniging voor Psychomotorische Kindertherapie; Nederlandse Vereniging van Speltherapeuten.

Ontwerp

Ontwerpburo Suggestie & Illusie

Hoofdredactie

Angélique de Waard, Corinne van Scheppingen, Luanca Hogenberg, Susanne van der Lugt (bladcoördinator)

Redactieraad

Jooske van Busschbach, Suzanne Haeyen, Artur Jaschke, Martine Noordegraaf, Anne Ponstein, Anna-Eva Prick, Gerben Roefs, Céline Schweizer

Abonnement

Leden van de beroepsverenigingen ontvangen het tijdschrift gratis. Geïnteresseerden kunnen zich abonneren op het Tijdschrift voor vaktherapie. Zie fvb.vaktherapie.nl/abonnee-worden.

Redactie-adres

FVB

T.a.v. Tijdschrift voor vaktherapie

Faveling 253

3524 BN Utrecht

T: (030) 28 00 432

E: tijdschrift@vaktherapie.nl

Kopij

Richtlijnen voor kopij kunt u op de website vinden: fvb.vaktherapie.nl/richtlijnen-voor-bijdragen. Kopij of een idee voor een bijdrage kunt u mailen aan tijdschrift@vaktherapie.nl.

De redactie doet haar uiterste best artikelen op kwaliteit, verantwoording en bruikbaarheid te toetsen. Zij is echter niet aansprakelijk op de inhoud.

